

Sliding Walls, Blown-off Sechach + Pop-up Succos

הכר מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה. פי' בקוב' דלא חסיר אהל אלא למעלה בגג אהל בדפנות לא

(1) אומר ר' יוחנן

רבה בר בר חנה א"ר יוחנן היכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה ביו"ט וא"צ לומר בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר"א אומר אין מוסיפין ביו"ט וא"צ לומר בשבת יחב"א מוסיפין בשבת וא"צ לומר ביו"ט: וחב"א בין כך ובין כך פוקקין בו: מאי בין כך ובין כך אמר ר' אבא אמר רב כהנא

וקשה דע"כ שייך חסור אהל אפילו בדפנות גדולות בעירובין כפרק מי שהולאחו (דף מ"ד וס"ב) גבי עשיית דופן סוכה דפרק הסס והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה ומשני הא בדופן שלישית והא בדופן רביעית א"ל כר"ל לר"ת דשפיר שייך בדפנות אהל היכל דמחילה מועלת להיתר ולהכי בדופן שלישית דהו"ל מחילה ומכשר ליה לסוכה חשיב עשיית אהל בתחלה אכל דופן רביעית אינה אלא תוספת ביולמא הו"ל וכבר הסוכה וי"תה כשרה

(8) האמן
ש"ו ר' שמעון ב"ר ר' יוחנן
לכ. גם מחיצה מתקפלת אסור לפרוס בשבת וביו"ט. אם אמנם היא באה להתיר דבר שא"א אפשר לעשותו בלעדיה (קכד). וראה להלן סעיף לד.

שאין עושין אהל עראי. לפרוס מחללת על ד' מחיצות או על ד' קונדסים להיות לל לאלה מן החמה ודוקא גג אהל מחילה לאו אהל הוא ושרי לפרסה ללניעות כדאמר' עירובין (ד' ז"ג) בעודת דשמואל ופקק החלון דמתני' משום קבוע הוא ומיחוי כמובין על הצנין: להוסוף. כגון שהיה מחללת פרוסה עליהן וכדוכה וגשאר זה חסיר ולמחר פושטה דומיא דפקק דמוסיף בעלמא הוא:

(10) הו"ל ש"ו שבת א"ל פירק' או' (מאוב דסא)

מחילה המתרת
התלויה על ציר יש לעיין אם הציר מחיר לעשות את המחילה המתרת בשבת.
וי"ל דכמו דהציר מחיר את המוספת הקצועה על הצנין הכי נמי מחיר את המחילה המתרת.
וגראה שיש להחיר מחילה המתרת ע"י ציר אף בסוכה. משום דמחילה שהיא מתרת אינו שם האיסור אלא סיבת האיסור אף דהוי זכה"ג עראי ואינו נחשב צנין מ"מ כיון שהיא מתרת חשיבה מחילה חשובה ומחשבת צנין, אכל אם היא באופן שאף המוספת אינה עראי אלא קצועה וניתרת ע"י היתר דציר הכי נמי אין איסור צמה שהיא ג"כ מתרת.

(2) אמר ר' יוחנן
דופנה לא יעמיד בה אדם בהמה וכלים ולא יזקוף את המטה לפרוס עליה סדין לפי שאין עושין אהל עראי בתחילה ביו"ט ואין צריך לומר בשבת א"ל את אמרת לי מהא ואנא אמינא לך מהא עושה אדם את חבירו דופן כדי שיאכל וישתה וישן ויזקוף את המטה ויפרוס עליה סדין כדי שלא תפול המה על המת ועל האובלין קשיין אהרדי ל"ק הא ר"א הא רבנן אימר דאמר ר' רבנן להוסיף לכתחילה מי אמור אלא הא והא רבנן וכלים אכלים ל"ק הא בדופן שלישית הא בדופן רביעית דיקא נמו דקתני נפל דופנה שמע מינה

(2) אמר ר' יוחנן
נפל דופנה. של סוכה:

מוספת צנין דהכל מוכן ועומד על ציריו ורק מחשבתו להשתמש בצור מחילה אינה אוסרת, משא"כ בעשיית מחילה המתרת לחשיב כעשיית גג.

והאי תוספת בעלמא הוא ורבנן לטעמייהו דלמרי מוסיפין אהל בשבת: דיקא נמי דהא דקתני אסור בדופן שלישית קאי: דקתני נפל דופנה. דמשמע דופן שהיא מותרת בה ורביעית לא הו"ל תיקון סוכה דתמן (סוכה ד' ג') וש"ל לה שלש דפנות פסולה הא בג' כשירה:

(5) אמר ר' יוחנן

(א) וברדין מחילות עראי יש ג' שיעות. (א) שיעת רש"י דאין איסור כלל אפילו עושין להחיר, כן כחצו המוספות צמנו שנת (דף קכ"ה:) וכן מפורש ברש"י סוכה (דף ט"ו:). (ב) שיעת התוס' והרא"ש שנת שם דמחילות עראי אסורים כמו אהל עראי. והא דשרי מחילה רביעית לעשותה עראי ביום טוב כמפורש בעירובין (דף מ"ד). היינו משום דכבר יש שם ג' מחילות הוי תוספות בעלמא דשרי. אכל מחילה שלישית הו"ל והיא מתרת חשיב כמתחילה, ולפי שיעתם אסור לעשות מחילה צנית להפסיק צין הספרים להחיר תשמיש או עשיית כרכי. אפילו הי' טפח מצעוד יום כיון דהאי טפח לא הועיל להחיר חשיב כמתחילה. (ג) שיעת האור זרוע נמלכה צונה

(8) אמר ר' יוחנן
לכ. מחיצה שמהודקת בקצה העליון והתחתון, והיא פרוסה לרוחב של טפח אחד (קכח) מבעוד יום, מותר לפותחה לגמרי, גם אם היא באה לשמש מחיצה מתרת (קכו). וטפח זה נחשב לפרוס, בין אם הוא פרוס לאורכה של המחיצה. ורצה לומר מצד מעלה לצד מטה, בין לרוחבה, כלומר מצד לצד (קכז). (קכו) סי' שטו סעי' א ברמ"א. ושמעתי מהגרש"ו אויערבך שליט"א, דכיון שמבואר שאסור לתקן בשבת פירצה של י' אמות ע"י צוה"פ אפי' באופן ארעי (עי' לעיל הערה קיט), וגם אסור להוסיף בשבת על סכך של סוכה אפי' אם זה רק ליום אחד או שנים (עיין סי' תרלו במ"ב ס"ק א), לכן אפשר דמה שהתיר הרמ"א, סי' שטו סעי' א, להוסיף על מחיצה מתרת הוא דוקא לענין עשיית צרכיו בלבד, שאין צריכים דוקא להיתר של המחיצה הנוספת אילו היה אפשר להסתגר באותו טפח שהוא מן הצד, משא"כ לענין סוכה והיתר לנטול בשבת, נראה דאף שלהגן בפני השמש מותר להוסיף על טפח, וכדלעיל סעי' ג, אפי' אם הוא רק מפני הכלל של לבוד, מ"מ בסוכה ועירוב אסור, משום דכל שאינו מתוקן כראוי לאו כלים הוא, עכ"ל. אך שוב חזר מזה הגרש"ו שליט"א, משום דמשמע שמתר גם אם התפת הוא רק מלמעלה (סי' שטו סעי' א בביה"ל ד"ה שהיה). וגם אף בחדר שיש בו ס"ת שצריכים דוקא מחיצה של י' טפחים, ולא מהני כלל שום כיוסוי, עיין סי' רמ סעי' ג, וביון שכן נראה שגם בסוכה אם יש טפח בדופן, דמותר להוסיף אף ככה"ג דלפני שהוסיף היתה פסולה, אך לפ"ז צ"ע מכל הנ"ל דמשמע דאסור, עכ"ל.

א ימי שלא עשה סוכה בין בשוגג (א) בין במזיד * עושה סוכה בחולו של מועד

תשובה קבוצה

ואפילו אם היום הפיל ממנה רק מקל מן הסכך לנד (ג) אין להוסיף ביו"ט בעלמו (ד) וע"י עו"ס אפילו נפל הסכך טלו ג"כ יש להמיר: (ב) בסוף יום שביעי. דכתיב (ה) חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים ה"ק רחמנא עשה סוכה בחג פי' באיזה

שאלת השני

(ד) שם בשם ת' נגד יאנק

ב (ה) יהיו ענביו מרובות מעליו (ו) אם (ד) ירוקות כשר ואם אדומות או שחורות פסול (ז) ואם מיעטין כשר ואין ממעטין אותם (ח) ביו"ט לפי שהוא במתקן

(24) שו"ת אורח חיים

(15) למה שבת פזרה

מגבן חייב משום בונה

תוס' למה שבת פזרה

ומיהו

תימה ל"י כיון דמותר לגבן ביו"ט מן התורה אפילו באפשר (כ) אפילו לא יהא מותר מדרבנן אלא דללא אפשר אם כן נפל ביו"ט ביו"ט יהא מותר לבנותו ביו"ט דמתוך שהותר בגין לצורך דמגבן הוי משום בונה כדאמר בסמוך הותר נמי שלא לצורך ובלבד שיהא לצורך היום לאכול דביתו שלא יכנו שרצו ושמש וי"ל דאסור מדרבנן דהוי עובדא דחול כי היכי דאסורין טעניה והרקדה ביו"ט:

(18) צורך לכו סוכה ג' א.

התוס' בשבת (צה. ד"ה והרודה) הקשו דבנין ביו"ט יהי מותר מכה מתוך שהותר לצורך גבון ותרצו דמדאורייתא באמת מותר רק מדרבנן אסור ע"ש אכן זה מכואר דאין שייך זה רק לרבי אליעזר שם דס"ל דמגבן חייב משום בונה אבל לרבנן דס"ל דאין במגבן משום בונה לא שייך ג"כ מתוך וממילא בונה אסור מדאורייתא

(16) רמב"ם פירק' אהלכות יו"ט

ד כל מלאכה שחייבין עליה בשבת אם עשה אותה ביום טוב שלא לצורך אכילה לוקה חוץ מן ההוצאה מרשות לרשות וההבערה שמתוך שהותרה הוצאה ביום טוב לצורך אכילה הותרה שלא לצורך אכילה. לפיכך מותר ביום טוב להוציא (ח) קטן (ט"ז) או ספר תורה או מפתח וכיוצא באלו מרשות לרשות: יוכן (ג) לצורך אכילה. ושאר מלאכות כל שיש בו צורך אכילה מותר כגון שחיטה ואפייה ולישה וכיוצא בהן. וכל שאין בהן צורך אכילה אסור כגון כתיבה ואריגה ובנין וכיוצא בהן:

(19) ש"ת הלוי ח"ו ס"ט

וכבר ידוע דבלא"ה איכא מחלוקת דבנותא בשבת ל"ה ע"א אם לדין מגבן משום בונה לאורייתא, או זה רק מסיום דברי ר"א שם יע"ש דר"ח וברש"י ובה"ש.

(17) חידושי אה"ת סוכה ביב דל"ה

ותו הקשה בלוחו לצור אמאי לא נימא מתוך שהותר בגין לצורך במגבן יהיה מותר לבנות בית ביו"ט. והנה זו הוא קושית תוס' בשבת ל"ה ע"א [ד"ה והרודה], והעלו דהינו אסור אלא משום עובדא דחול, מיהו הרמב"ם [הי יו"ט פ"א ה"ד] פסק דהויא דלוקין עליו, וקשה כ"ל ומ"ש פניו [ד"ה אגל] דמגבן לאכול ביומיו לא הוה בגין, דה"ל כבונה על מנת לסחור דשריא. ולא ידעתי מולא זה הדין דיהיה מותר לפרוס אהל על מנת לסחור. אגל נ"ל דס"ל לרמב"ם דלא אמרינן מתוך שהותרה התולדה הותר נמי באגל, כי מגבן הוה רק תולדה ובונה בית הוה אג מלאכה, ולא אמרינן מתוך.

(20) ספר ישועות יקרא אור ר"ש סימן ס"ט

ומנחה מדברי הפוסקים דאף בגין לשעה אסור מן הסוכה ומנחה אף מגבן בסוכה לסקור היום דהיינו שיאלכנו היום חייב משום בונה

(21) ש"ת באר' צחק סימן י"ב

ענה ט

וח"ל נבחרו שיטת הרמב"ם ושיטת החוס' הכל על נכון, ולשיטת החוס' דס"ל דנה"ט מותר לבנות ביו"ט ורק מדרבנן אסור, וכיון דקי"ל דבונה לצורך מולא מותר ע"י נכרי כמבואר בא"ח (סימן ט"ז) לכן מותר לומר לנכרי לבנות סוכה שנפלה ביו"ט, משום דמה"ט מותר מחמת מוחך דודאי מקרי זה צורך קצת משום מולא סוכה אף להרמב"ם דלא דבנין הו"ה אסור אה"ת אסור לבנות לצורך אכילת דגא דיקא שבת בשבת ה"ל ע"י נכרי.

ועכ"ז יש לגרף שיטת העיטור שהוצא בא"ח (סי' רע"ו) דאף מלאכה לאורייתא מותר ע"י נכרי כמו להדליק הנר לצורך סעודה, ואף שמבואר בא"ח (סי' ט"ז) דלא סמיכין על העיטור לבד משום דהוי יחיד נגד רבים וכמ"ש ס"ט, עכ"ל יש לגרף דעת העיטור לשיטת החוס' ה"ל דבנידון ידון לא הוי בעי"ע יחיד נגד רבים!

(22) מבואר יקרא סי' י"ח ס"ב

ובמעובה כמין בית אם מותר לומר לנכרי לטול המותר בשבת וי"ט כתב בפמ"ג (א"י סק"א) דאסור בגין דע"י נכרה הסוכה הוי כסותר ע"מ לבנות במקומה והוי שבות גמור ע"י נכרי ולא שבות דשבות. ולפענ"ד אפשר לחלק לפמ"ש"כ ס"ס תרכ"ו (ס"ק י"א) דלהרבה פוסקים שבות גמור מותר לצורך גדול ולכן באין לו סוכה אחרת יש לדון דממנ"פ מותר למעט ע"י נכרי

(23) ש"ת הלוי ח"ו ח"א סימן ק"ט

וצל"ע על הפמ"ג בא"ח סימן שט"ו שנראה מדבריו שהכל העשוי לשמנה ימים הוי אהל קבע וחייב ולא פחות, ולע"ג דאטו שמנה ימים בקרא כתיב בקושיה הע"ז, ובסימן ש"ז נראה דהסכים להע"ז, וש"י דבמשנתו סימן ה"ל ס"ק ח' כתב ג"כ הכי דלרוב איזה זמן והבוא בעלמו מהלבוש דמדבריו משמע דא"ל זמן כלל רק שיעור אהל ובה"ל הו"ה לחייב והקשה עליו ולענ"ד דברי הלבוש צוריים כאשר הוכחנו צראיות.

שוב הראוני בשיטת יעקב סימן שט"ו מציא ג"כ ירושלמי ה"ל ודעתו נוטה להחמיר כמו שכתבנו דאפילו בגין זמן זמן ולא הו"ה ראייה ולפמ"ש"כ אינו צורך חומרה אלא מעיקר הדין*

(9) מתי שבת כתיבת חלק

הערה קבו לפני עב"ד להוסיף: אך יותר נראה דשאני סוכה דהתוספת שמכשירה מחדשת שם של סוכה ולכן אסור להוסיף בין בסכך ובין בדפנות, וכן בצוה"פ נתחדש שם של פתח, משא"כ בתם מחיצה המתרת העיקר הוא הפרדה ולכן גם בטפח סגי, ומועיל שפיר גם לענין הפרדה מס"ת.

(4) ר"מ א"ר וכו' ח"א

אין עושה מחיצה לפני החמה או הנגה לו צפני החמה שלא יבנה אותן הנגה (ומדכי ר"ש פ' כירה) אבל אסור לעשות מחיצה (ו) צפני אור הגר כדי שיסתם (ב) מטחו (ד"ע) וכן לפני ספרים כדי לשמש או לעשות זריזו * אם לא שהיה מבע"י טפח שאלו מותר לביאץ עליה בשבת (מרדכי ר"פ כירה):

(6) לקרא' קו"א

נשאלתי מהרב יצחק אפשטיין, בסוכה שיש בה שתי מחיצות כמבוי, והשלישית היא דלת, וכשפותחין הדלת פתוח כל הצד הזה במלואו, ולא נשארו אלא שתי המזוזות והמשקוף, אי הסוכה כשרה. הנה, מבחינת כשרות הסוכה, כבר נתבאר לעיל סימן א. אולם יש לברר, אם מותר לסגור ולפתוח את הדלת בשבת ויום טוב.

אם יש במחיצה המתרת כל הדינים שבמחיצה שאינה מתרת יש לעיין בזה, דמכיון שפותחין וסוגרים הדלת תמיד, הרי שמותר לסוגרה ולפתחה בשבת ויום טוב, ואין בזה משום בונה. וכל השאלה, כיון שהדלת מכשירה את הסוכה הוי מחיצה המתרת, ויש לדון, אם מחיצה המתרת יש לה את כל הדינים של מחיצה שאינה מתרת, ואם כן, דין הדלתות בשבת זו כשאר שבתות, שאין בנין וסתירה בפתיחת וסגירת דלתות של בית, משום דעשוי לסגור ולפתוח תמיד (עיין שו"ע או"ח סימן שיג).

היתר מהר"ם במחיצה העשויה להתיר, אם התחיל טפח מבעוד יום, דאף דעשוי להתיר, לא חשיב כבתחילה, דלא כתוס' והרא"ש. וכן פסק הרמ"א (סימן שטו סעי' א). ולפי זה לכאורה בנידון דידן, אין איסור לפתוח ולסגור את הדלתות.

וקצת ראיה, מהא דנוהגין בחו"ל לעשות גג על גבי הסוכה, והגג הוא מפחי מתכת, ומעשים בכל יום שפותחים אותם, וליכא חשש של בונה וסותר. אם כי יש לחלק, דהתם יש כבר אוהל של הסכך מתחתיו.

(7) אורחיו רב"ן ע"פ ור"מ סוכה (לאו"ז)

ב. סוכה שעשוי במרפסת ודפנותיה הם התריסים (ומיירי שהכשר הסוכה ע"י התריסים) אמר מו"ר (שליט"א) זצוק"ל שאסור לפתוח את כל התריסים ביו"ט והלכת חוה"מ וכן לסוגרם כי ע"י כך הוא בונה וסותר את הסוכה אלא יראה תמיד להא"ר בתריסים חלק מהם סגורים בכדי הכשר הסוכה ואת השאר אפשר לפתוח.

(13) רמ"א סוכה ע"פ

הסוכה (יח) תחת הגגות העשויות לפתוח (ז) ולסגור ומותר לסגור מפני הגשמים (יט) ולחזור ולפתוח (מהרי"ל) ואפי' צ"ע שרי לסגור ולפתוח (אגודה דיומא ומהרי"ו) אם יש להם (כ) צירים (ד"ע) שסוגר ופוחם נכון, ואין בה לא משום סמירה ובנין אוהל צ"ע ולא משום תולמיה רק שיהיה (כא) שלא ישב תחתיה כשהיא סגורה שאלו הסוכה פסולה:

תולמיה כיתה של

דבר. דהוי פתוח. ובאין להם ציר שרי (לג) ע"י עכו"ם. ואם היה כל השנה קצווען נמשמרים שפתיחתן אסור מן התורה וסכה לפתוח עד כניסת יו"ט אם שרי לפתוח ע"י עכו"ם באין לו סוכה אחרת בליל יו"ט ראשון משום שבת במקום מזהו וכן אם מותר לומר לנכרי שיסכך לו סוכה צו"ט באין לו אחרת משתפק הפמ"ג וקיים להורות היתר תלילה לי וצ"ע בכל זה ע"ל ועיין בנכרי יעקב מש"כ בה ואלו הוא עדין בין השמשות נראה דנדלוי יש להקל בה ע"י עכו"ם:

(11) ספר מהר"ל האמת סוכה

ואמר מהרי"ל שתמוה לו יאריך מותרים אוחס גגים העשויים כמין לרזף להוריד ולהעלות צ"ע והיא יש אוחסים להניח את הטבלא על רגליה ולפרק מעליהן אחר שאכלו בשבת דדומה לבנין ובמירס.

אוח ו' והרא"ש בספר יראים [פי' רעה, דף קמ:]: דאין איסור במחילות אלא אם כן עשויים להתיר. וזה טעם היתר מחיצה רביעית הואיל ואין עשוי להתיר. ולעולם לא חשיב חוספות אף שיש ג' מחילות מכבר כיון דבהאי מחיצה לא הותחל כלל. וזה טעם היתר מהר"ם במחיצה העשוי להתיר אם התחיל טפח מבעוד יום. דאף שעשוי להתיר לא חשיב כבתחילה דלא כחוספות והרא"ש הנ"ל. וכן פסק הרמ"א סימן שט"ו סעיף א':

צדד שהיה ישו צו מהר"ם היה צו ספרים יש"א וכלל לילה היה עושה מחיצה עשרה טפחים נובה צפני הספרים לפי שלפעמים היה משתין כלילה וכלל ע"ש היה עושה מחיצה מבעוד יום והיה כורך המחיצה ללד מעלה ומניחה על המוט ומשייר בה רוחב טפח וכלל שבת פשטה למטה לפי שצבת אסור לעשות מחיצה כל מחיצה שאינה לניעות בעלמא אסור לעשותה בשבת

(3) מרב' אמת שבת פתח כירה

(2) צרכ' משה אוח ס' תכבו

הל' סוכה סי' י עמ' ססה) דאזתן גגין העשויים כמין צריף ובסוכות מגביהין אותן ומסככין שם דמותר להחזירן למקומן מפני הגשמים וכשחזור ומגביהו לא מקרי תעשה ולא מן העשוי בפסול וכן אם סיכך ואחר כך גילה הגג, הסוכה כשרה ופיהו כתב שתמוה לו איך מותרים דאסור להוריד ולהגביה אלו הגגין ביום טוב בסוכות משום בנין וסתירה. ולי נראה דאין כאן תימה כלל כי מאחר שהגגין עשויין עם צירים לפתוח ולנעול אין בו איסור כלל מידי אדלת של בית סוכבת על צירים או הדלתות של בור ורות שפותחין וסוגרין כן ולית בהו חשש איסור:

כתב מהרי"ל